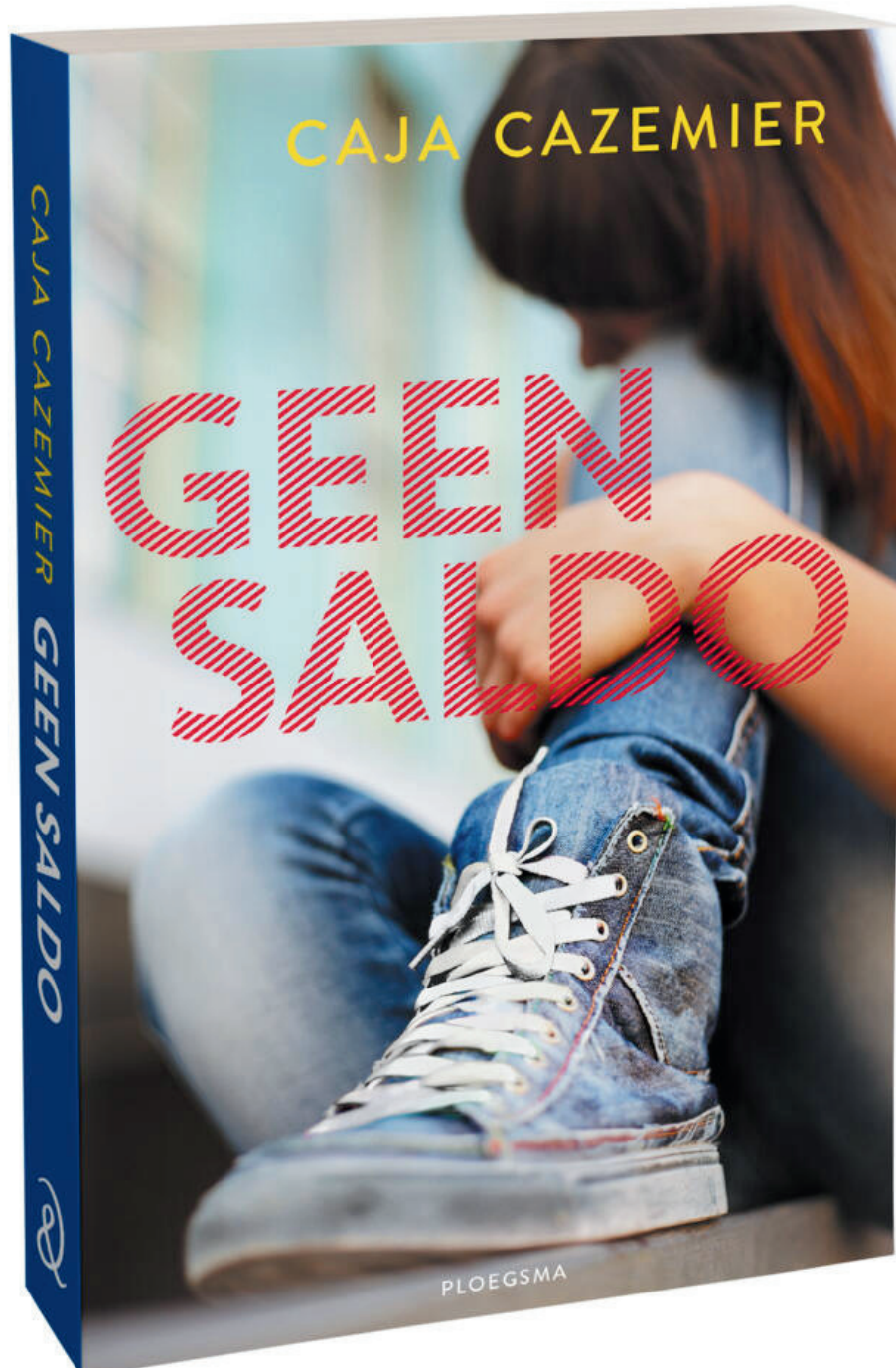

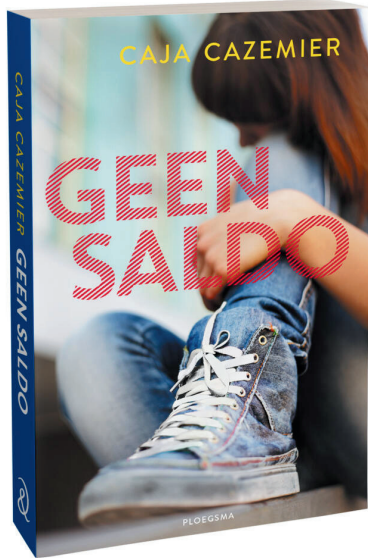
LESBRIEF

FINANCIËLE THEMA'S VERKENNEN AAN DE HAND VAN
HET BOEK VAN CAJA CAZEMIER

Doelgroep: Groep 7, 8 en de onderbouw van het voortgezet onderwijs
Deze lesbrief is ontwikkeld door a.s.r. in samenwerking met de financiële
educatiepartners Kikid en Stichting LEF.

INTRODUCTIE

Geen saldo | Caja Cazemier
ISBN 9789021686387 | € 15,99

Geen saldo van Caja Cazemier is een boek voor jongeren over geld en schulden. Lezers worden meegenomen in het verhaal over Sem en zijn zus Yara, die ontdekken hoe snel je onverwachts in de geldproblemen kunt komen. Het boek helpt jongeren te begrijpen wat het betekent om in zulke problemen te raken aan de hand van verschillende thema's. Dit gebeurt op een niet-belerende toon en in een toegankelijke stijl.

Sem en Yara komen in de schulden en Sem wordt zelfs geldezel in een poging zijn problemen op te lossen. De lezer wordt niet alleen meegenomen in de consequenties van hun handelen en hoe de problemen op te lossen zijn, maar ook in wat schulden hebben mentaal met hen doet.

Sem krijgt bijvoorbeeld een verkeersboete op de deurmat. Hij betaalt deze niet waardoor het bedrag oploopt en het steeds lastiger wordt om het bedrag te betalen. Dit blijft aan hem knagen. Bij Yara gaat het om een achterstand op haar zorgverzekering en zij komt uiteindelijk uit de schulden door middel van een betalingsregeling, wat inhoudt dat ze weinig tot niks meer zelf te besteden heeft.

Het boek is geschikt voor jongeren in de leeftijd van 14 tot 16 jaar met verschillende achtergronden en niveaus.

WAT VINDT U IN DEZE LESBRIEF?

De lesbrief behandelt verschillende financiële thema's uit het boek.

Allereerst wordt er dieper ingegaan op hoe je aan geld komt en waar het geld aan wordt uitgegeven. Hou je aan het eind van de maand voldoende over? Zo nee, wat betekent het als je geen saldo hebt? Heb je dat weleens zelf meegemaakt, of ken je iemand anders die hiermee te maken heeft (gehad)?

Vervolgens wordt er ingegaan op wat er gebeurt als je rekeningen (bijvoorbeeld van koop op afbetaling) niet betaalt vanwege onvoldoende saldo, omdat je bijvoorbeeld impulsaankopen hebt gedaan. Naar wie ga je toe als het niet lukt om te betalen? Hoe los je het op? Wat als je het niet oplost en er een deurwaarder wordt ingeschakeld? Wat is een deurwaarder? Wat houdt een betalingsregeling in?

Ook wordt er in het boek ingegaan op criminaliteit. Sem laat zich verleiden tot geldezelen. Wat is een geldezel? Welke consequenties heeft dit voor hem? Ben jij weleens benaderd om geldezel te worden?

Als laatste wordt ingegaan op de vraag hoe je schulden voorkomt en meer grip krijgt op je eigen financiële situatie. Maak je weleens een overzicht van inkomsten en uitgaven? Hoe ziet dat eruit?

Deze lesbrief is ontwikkeld door a.s.r. in samenwerking met Kikid & LEF. Kikid's nieuwe initiatief is Sterrenstof: een digitaal leerplatform voor het VO met belangrijke levenslessen. Benieuwd naar de lessen, neem dan een kijkje op onze site: www.sterrenstof.nu

LESBRIEF

Slide 1 - Begin slide

Vertel de leerlingen dat deze les gaat over het boek *Geen saldo* van Caja Cazemier. De les gaat aan de hand van vragen, stellingen en opdrachten dieper in op verschillende onderwerpen die te maken hebben met dit thema zoals boetes, geldezels & geld uitgeven.

Note: Je kunt de les op twee manieren geven. Je kunt de pagina's van het boek aanhouden die elke keer boven de daarbij behorende vragen staan aangegeven. Zo kun je de les in negen stukjes opdelen. Je kunt er ook voor kiezen om het boek eerst met de leerlingen te lezen en de les vervolgens in één keer te geven.

Tip: maak kort een aantal afspraken met elkaar voor als jullie met elkaar in gesprek gaan over dit onderwerp (luisteren, respect hebben, niet uitlachen, elkaar laten uitpraten, etc.).

Lees pagina 0 tot en met 17

Slide 2 - Wat betekent het als je geen saldo hebt?

Klassikale vraag

Bespreek met de leerlingen wat het betekent als je geen saldo hebt. Mochten de leerlingen het makkelijk vinden om de definitie te geven, vraag dan wat de gevolgen kunnen zijn als je geen saldo hebt.

Slide 3 - Wat zou jij doen als je ineens €0 op je rekening had?

Bespreek klassikaal

Vervolg vragen:

- Heb je dit weleens gehad?
- Ken jij iemand die weleens problemen heeft gehad met geld?

Slide 4 - Sem krijgt een boete van €169, na 11 weken is dat €249. Waarom is dat bedrag ineens hoger?

Overleg in tweetallen

Laat de leerlingen in tweetallen bedenken hoe het kan dat de boete binnen 11 weken is verhoogd. Bespreek dit vervolgens klassikaal.

Vervolg vragen:

- Hoe had Sem dit kunnen voorkomen?
- Heb jij weleens een boete gehad? Zo ja, hoe heb jij deze betaald?

Lees pagina 18 tot en met 25

Slide 5 - Sem heeft best wel wat abonnementen. Welke abonnementen heb jij zelf en hoeveel ben je daar maandelijks aan kwijt?

Schrijf op voor jezelf

Laat de leerlingen dit voor zichzelf bedenken, opschrijven en berekenen. Bespreek het vervolgens klassikaal.

Suggesties:

- Streamingdiensten
- Telefoon
- Spotify
- Sportschool
- Contributie

Vervolg vragen:

- Betaal je al deze abonnementen zelf?
- Welke van deze abonnementen zou je kunnen missen?
- Wat zou je kunnen doen als je een abonnement niet meer kunt betalen?

Lees pagina 25 tot en met 45

Slide 6 - Sem wil niet weten wat een deurwaarder nou eigenlijk is, weet jij dat?

Klassikale vraag

- A. Een deurwaarder beslist of de schulden die je hebt, wel terecht zijn en of je deze wel kunt betalen.
- B. Een deurwaarder is iemand die mensen die hun boetes niet betalen, thuis arresteert.
- C. Een deurwaarder is iemand die ervoor zorgt dat mensen hun schulden betalen. Als iemand dat niet kan, nemen ze bijvoorbeeld spullen mee.
- D. Een deurwaarder houdt al je salaris in om hiermee je schulden af te betalen.

Slide 7 - Antwoord: C

Een deurwaarder is iemand die ervoor zorgt dat mensen hun schulden betalen. Als iemand dat niet doet, kan de deurwaarder worden ingeschakeld om spullen in beslag te nemen die dan worden verkocht om het geld te krijgen.

Note: Een deurwaarder zal altijd eerst in gesprek gaan over de financiële situatie en met iemand een betalingsregeling treffen. Bij minderjarigen kunnen ouders aansprakelijk worden gesteld.

Lees pagina 45 tot en met 54

Slide 8 - Wat is een betalingsregeling?

Klassikale vraag

- A. Een eis die je kunt stellen om je schuld uit te stellen tot een door jou gekozen moment.
- B. Een optie die je kunt kiezen, zodat je door geld te lenen je schuld kunt betalen.
- C. Een wet die ervoor zorgt dat je niet je hele schuld hoeft te betalen.
- D. Een afspraak om je schuld in delen te betalen. Je betaalt elke maand een beetje.

Slide 9 - Antwoord: D

Een betalingsregeling is een afspraak om je schuld in delen te betalen, dus dat je elke maand een beetje betaalt. Je krijgt dus extra tijd om het bedrag te betalen.

Slide 10 - Sem komt op social media posts tegen om snel geld te verdienen, kom jij deze ook weleens tegen?

Bespreek in viertallen

Laat de leerlingen in viertallen bespreken of ze dit soort posts weleens tegen komen en of ze weten om wat voor soort "werk" het gaat.

Vervolg vragen:

- Gaat het om legaal werk?
- Waarom adverteren ze hiermee op social media?

Slide 11 - Hoe kun je aan deze advertentie zien dat die nep of gevaarlijk is?

Bespreek klassikaal

Vraag de leerlingen of zij kunnen benoemen aan de hand van de volgende advertentie waarom het neppe of een gevaarlijke advertenties zijn:

- Het gaat om een bekend of duur merk
- De prijs is heel veel lager dan bij het officiële merk
- "Only one day" zorgt ervoor dat je het gevoel hebt dat je het nu moet kopen
- Je weet niet waar de website-link je naartoe stuurt

Benoem dat het vaak een combinatie is van de bovenstaande punten.

Lees pagina 55 tot en met 65

Slide 12 - Er is iets misgegaan met het afschrijven van Yara's zorgverzekering omdat ze niet genoeg saldo had. Welke optie zou jij kiezen als jij 18 bent, en dit bij jou gebeurt?

Loop naar de rechterkant van het lokaal als jij dit zou doen en naar loop naar links als je dit niet zou doen. Zorg dat de leerlingen na het beantwoorden van de vervolgvragen weer in het midden van het lokaal staan.

Slide 13 - De brief wegleggen en wachten tot het opgelost is.

Loop naar rechts als jij dit zou doen en naar links als je dit niet zou doen.

Vervolg vragen:

- Hoe gaat het probleem zich oplossen?
- Heb je de hele brief gelezen?

Slide 14 - Met de brief naar iemand toe gaan die ervaring heeft met dit soort problemen.

Loop naar rechts als jij dit zou doen en naar links als je dit niet zou doen.

Vervolg vragen:

- Wie in jouw omgeving is dit?

Slide 15 - Zelf proberen het probleem op te lossen.

Loop naar rechts als jij dit zou doen en naar links als je dit niet zou doen.

Vervolg vragen:

- Waarom zou je niemand om hulp vragen?
- Hoe zou je het probleem zelf proberen op te lossen?

Slide 16 - Het telefoonnummer op de brief bellen en om hulp vragen.

Loop naar rechts als jij dit zou doen en naar links als je dit niet zou doen.

Vervolg vragen:

- Waarom kan het spannend zijn om te bellen?
- Heb je weleens erbij gezeten terwijl iemand zo'n soort instantie ging bellen? Hoe was dat?

Lees pagina 65 tot en met 79

Slide 17 - Yara vertelt dat ze erg gelukkig wordt van online spullen kopen, maar dat dat gevoel niet heel lang duurt. Wie herkent dat?

Klassikale vraag

Besprek met de leerlingen wie zich herkent in Yara.

Vervolg vragen:

- Hoe kan het dat we ons gelukkig voelen door iets te kopen?
- Hoelang duurt dat gevoel ongeveer?
- Heb je weleens iets gekocht waar je toen gelukkig van werd, maar wat je nu eigenlijk niet meer echt boeit?

Lees pagina 80 tot en met 106

Slide 18 - Leroy vraagt aan Sem om zijn bankrekening te mogen gebruiken. Nadat daar een bedrag op is gestort, vraagt Leroy aan Sem om dat bedrag te pinnen. Zou jij Leroy vertrouwen?

Schrijf voor jezelf op

Laat de leerlingen voor zichzelf opschrijven of zij Leroy zouden vertrouwen. Daag ze uit om te benoemen waarom wel of waarom niet.

Slide 19 - Wat is een geldezel?

- A. Iemand die zijn bankrekening laat gebruiken door criminelen om het te laten lijken dat zij eerlijk geld verdienen.
- B. Iemand die veel cash bij zich heeft.
- C. Iemand van wie veel geld wordt gestolen, door middel van scams.

Slide 20 - Antwoord: A

Een geldezel, money mule of katvanger laat zijn bankrekening gebruiken om geld van criminelen naar iemand anders over te maken, zodat het lijkt alsof dat geld eerlijk verdiend is. Geldezels worden vaak geronseld via bijvoorbeeld *Snapchat* of *Telegram*. Het lijkt een goede manier om snel geld te verdienen, maar je hebt te maken met criminelen.

Slide 21 - Wat zijn de gevolgen voor een geldezel?

Bespreek dit klassikaal

Behandel vervolgens de onderstaande punten:

- De kans dat de politie je pakt, is 100%.
- Al het geld dat via jouw bankrekening is overgemaakt, moet je terugbetalen.
- Je kunt tot je 18e (of zelfs tot je 21e) jaar geen gebruik maken van je bankrekening.
- Je staat bij de banken als oplichter bekend en je naam blijft 5 jaar in de politiesystemen staan.

Lees pagina 107 tot en met 132

Slide 22 - Yara heeft de brief over zorgtoeslag niet goed doorgelezen. Weet jij wat zorgtoeslag is?

Schrijf op in tweetallen

Laat de leerlingen in tweetallen opschrijven wat zij denken dat zorgtoeslag is. Laat ze dit zo duidelijk mogelijk omschrijven. Bespreek dit vervolgens klassikaal.

Slide 23 - “Zorgtoeslag is geld van de overheid om je te helpen betalen voor je zorgverzekering. Als je niet veel verdient, kun je deze toeslag krijgen. Hoe minder je verdient, hoe meer je kunt krijgen. Je vraagt het aan via de Belastingdienst.”

Note: Mocht je de leerlingen horen zeggen dat ze hier geen recht op hebben of omdat ze nog geen 18 zijn, vertel ze dan dat ze dit zelf moeten aanvragen zodra ze 18 zijn. Het feit dat ze dan nog thuis wonen of dat hun ouders hun zorgverzekering betalen, heeft geen invloed op hun recht.

Slide 24 - Ook al heeft Yara geen geld meer, ze koopt alsnog een trui met achteraf betalen. Wat zijn de risico's van achteraf betalen?

Bespreek klassikaal

Vervolg vragen:

- Heb jij weleens iets gekocht met achteraf betalen?
- Hoe oud moet je zijn om achteraf te betalen?

Lees pagina 132 tot en met 189

Slide 25 - Waarom denk jij dat Sem en Yara uiteindelijk in de geldproblemen zijn gekomen en hoe hadden ze dit volgens jou kunnen voorkomen?

Bespreek in tweetallen

Laat de leerlingen tweetallen vormen en om de beurt de vraag beantwoorden. Geef ze ongeveer 3 minuten per persoon. Bespreek vervolgens de antwoorden klassikaal voor wie dat wil delen.

Slide 26 - Wat is het belangrijkste wat je van deze les (vandaag) hebt geleerd?

Schrijf voor jezelf op

Laat de leerlingen voor zichzelf in één zin opschrijven wat het belangrijkste is wat ze vandaag hebben geleerd.

Slide 27 - "Voorkomen is beter dan genezen, dus praat erover met iemand die je vertrouwt voordat de problemen groot worden!"

Slide 28 - Eindslide

Mochten de leerlingen meer informatie willen of specifieke vragen hebben over de onderwerpen, verwijst ze dan naar Geldfit: <https://geldfit.nl/category/jongeren/> of ze kunnen bellen naar 0800 8115

Mede mogelijk gemaakt door:

KIKI

LEF
Leven en Financiën

Sterren
stof

α . S . I .

syncasso
we cash. we care.

& ploegsma